

Интегрированный урок одна из нетрадиционных форм организации учебной деятельности учащихся.

- Эффективность учебного процесса во многом зависит от умения учителя правильно организовать урок и грамотно выбрать ту или иную форму проведения занятия.
- Как известно, целью обучения адыгейского языка в школе является формирование межкультурной компетенции учащихся, которая реализуется в способности к речевому общению.
- Залогом успешной речевой активности учащихся являются нетрадиционные формы уроков адыгейского языка, в ходе которых учащиеся приобщаются к культуре стран изучаемого языка, а также расширяют знания о культурном наследии родной страны, что позволяет учащимся принимать активное участие в диалоге культур.
- Нетрадиционные формы проведения уроков дают возможность не только повысить интерес учащихся к изучаемому предмету, но и развивать их творческую самостоятельность, обучать работе с различными источниками знаний.
- Такие формы проведения занятий «снимают» традиционность урока, оживляют мысль. Однако необходимо отметить, что слишком частое обращение к подобным формам организации учебного процесса нецелесообразно, так как нетрадиционное может быстро стать традиционным, что, в конечном счете, приведет к понижению у учащихся интереса к предмету.
- Развивающий и воспитывающий потенциал нетрадиционных форм урока можно охарактеризовать с помощью определения следующих целей обучения:
- формирование у учащихся интереса и уважения к культуре;
- воспитание культуры общения и потребности в практическом использовании языка в различных сферах деятельности.

Темэр: *Пкыгыгъоцлэ унаемрэ
пкыгыгъоцлэ кыызэрыкломрэ.*

Мурадыр: *Адыгэ Республикэм
исимволхэр, идэхагъэрэ, лэшлагъэу
илэхэмрэ згъэфедэхэзэ пкыгыгъоцлэ
унаехэмрэ кыызэрыкломхэмрэ
ягъэшлэгъэныр.*

Интегрированнэ урок.

Згъэфедагъэхэр: Адыгэ Республикэм
исимволхэр и Президентыгъэхэм ясурэтхэр,
джы тильэхъан и Президент исурэт,
компьютерыр, видео – аудио тетхэнхэр.
Республикэу Адыгеим икарт, географическэ
карт, плакатхэр, таблицэхэр.

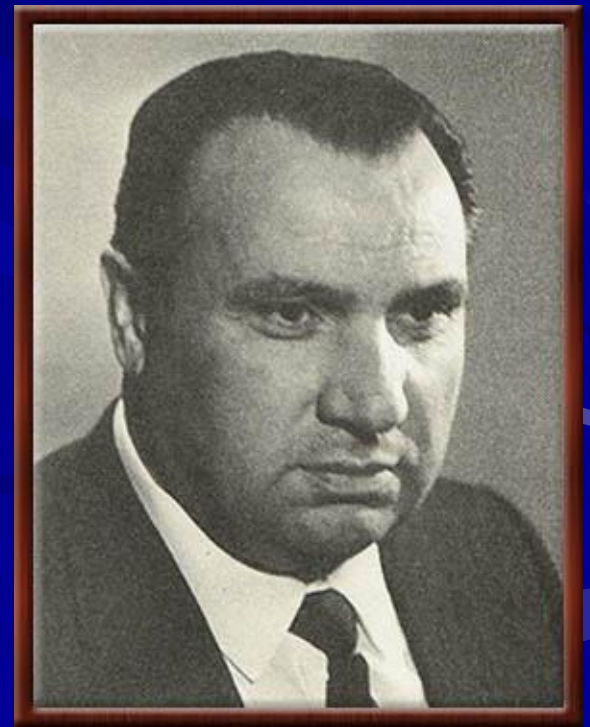
Урокыр зэрэк1ощтыр.

Усэр доскэм пылъягъ,
Еджак1охэм апашъхьи иль

Адыгэ ч1ыгур. Адыгэ хэкур,
Зэкъош хэгъэгум о уригупс
Бэ птехъык1ыгъэр, ащ тыщыгъуаз,
Хьэзабы пстэури джы утигъус.

Зэкъош хэгъэгоу сэ сикъэрал
Адыгэ ч1ыгоу, адыгэ хэку.
Рэхъаты дахэр ренэу унэгу.
Мэщбэш1э И.

Доскэм кытыратхэ
Ц1.п. – сьд? – ч1ыгур
Эрг.п.–сыдым?-ч1ыгум
Л.п.-сыдымк1э?- ч1ыгумк1э
Гъэунэф п.–сьдэу? – ч1ыгоу
пчъагъэмк1и зэхъок1ых
К1алэр, к1алэхэм

*Усэр кыызэхафыфэ нэмык1 к1элэеджак1омэ карточкэмэ
1оф адаш1э.*

Пкыыгъуац1эу хэтхэр кыыхэтэгъэщых, упч1эхэр
афэтэгъэуцух. (пкыыгъоц1э кыызэрык1ор). Мыщ усэм
адыгэмэ хьэзабэу атехьык1ык1ыгъэр зэрэтыгъусэр
кыитегъаш1э. Джы щы1эк1э дахэ, рэхъатныгъэ зэрэти1эр
кыитфелуатэ. Адыгэ лъэпкыыр лъэпкыжъы дэд. Ащ гъогу
кын к1ыхьэ кык1угъ. Гущы1эхэу: бэ птехьык1ыгъ.

Хьэзабы пстэури джы уитыгъуас.

Шьыпкъэ, лъэхъан зэфэшъхьафхэми, заоу щы1агъэхэми
Кавказыр абгынэжъыгъэу адыгэхэр 1эк1ыб къэралхэми
арысах (тыдрэ къэралхэр зэрысхэр? Шьош1эмэ къэшъо1о)
Иран, Ливан, Албанием, Иорданием. Сирием, Тыркуем,
Египет, Израиль ащ анэмык1хэми (къа1охэ зыхьук1э
тетрадьмэ адатхэх, буквэ инк1э кыызк1егъэжъагъэхэри
къа1о, картымк1э къэтэгъэлягъо. Ежъ апашъхьэ картым
кыыхагъэщы). Сыдым кыитегущы1агъэхэми пкыыгъоц1э
унаехэр кыыхэтэгъэщых, упч1эхэр афэтэгъэуцу.

Ау тикъэралыгъо к1оц1к1э адыгэхэр анахъэу зыдэс къалэхэр зыш1эрэм къе1ох, ык1и тетрадьмэ адэтэтхэ, картымк1э къэтэгъэлягъо. Туапсэ, Мыекъуапэ, Шытхьал, Лабинск, Краснодар, Армавир, Мэздэгу, Нальчик, Черкесск.

Дунаим къэралыгъоу, республикэ зэфэшъхьафхэу тетмэ зэу ащыщ хьугъэ адыгэхэри. Чъэпыогъум итфым 1991 – рэ илъэсым Адыгэ Республикэ ти1э хьугъэ.

Адыгэ Республикэм иапшъэрэ Совет 1992 – рэ илъэсым гъэтхапэм и 24 – рэм ыштэгъэ символхэр – Гербыр, Гимныр, Быракъыр тиреспубликэ ищы1эк1э хэхъуагъэх ахэр (символхэр ык1и президентхэм ясурэтхэр интернетым къыхэхыгъэхэу стэнд ш1ыгъэу еджак1омэ къятэгъэльэгъу).

Гимныр езбырэу къа1о (1 – 2)

Орэдышъом илъэу, орэдыр язгъэхьырэ к1элэегъаджэм къарегъа1о.

Дискым тетэу къырагъа1о ык1и тедэ1у.

Адыгэ Республикэм и Гимн

Гушчы1эхэр – Мэщбэш1э Исхьякъ
Орэдышъор – Тхьабысымэ Умар

Тихэгъэгу к1асэу тигупсэр

Адыгэ ч1ыгур терэ1.

Зы бын унагъоу лъэпкъыбэр

Щызэгуры1оу щэрэ1.

Жъыу:

Ш1ум фак1у, лъык1уат

Республикэу тиунэ дах.

Еъэхъу, зы1ат,

Республикэу тигугъэ лъаг –

Уилъэпкъи хъишъэр фэ1уат.

Дунаим ич1ып1э ш1агъор

Нахьыжъмэ тэ къытфыхах,

Ахэмэ ял1ыгъэ – ш1агъэ

Л1эш1эгъумэ къызэ1эпах.

Жъыу.

Хьазабэмэ уахэмытыжьэу,

Уитыгъэ нэфи пшъхъащыт.

Россием зык1э ущыщэу

Ащ гук1и ущышъхъафит.

Жъыу.

Текстым 10ф дэтэш1э:

Пкыгыуац1эхэр кыыхэжъугъэщых, зэфэдэхэр къашъу1ох.
Усэмрэ орэдышъомрэ зыхэри къа1о (*ц1ыфыр
кыызэрик1ырэри*).

Быракъыр зыфэдэр къа1о. (*зыхэш1ык1ыгъи, ышъуи,
жъогъо пч1агъэу тети, ахэмэ къагъэльагъуи, 12
зык1эхъурэр къа1о, щэбзицмэ къарик1ырэр къа1о*).

Текстхэр апашъхъэ илтых

Шапсыгъэхэр, абдзаххэр, убыххэр, бжъэдугъхэр, к1эмгуехэр,
мэхъошъхэр, бэслынэйхэр, 2 – къэрэчайхэр, къэбэртайхэр,
натухайхэр, темиргойхэр (*карты ш1ыгъэу къятэгъэльэгъу*).

Адыгэмэ мамыр гухэль щэхъу зэрямы1эр ащ къеущыхъаты.

Урысыем ибыракърэ Адыгэ Быракърэ зэк1ыгъоу къа1этых

Къэралыгъуапчъэхэм быракъит1ури зэк1ыгъоу. Адыгэ

Республикэм и Быракъ шэк1 уцышъом хэш1ык1ыгъ.

Быракъым см 180 – рэ ик1ыхъыгъ, см 90 – рэ ишъомбгъуагъ.

Ащ дышъэ жъогъо 12 ышъхъагъэк1э теш1ыхъагъ, ыгухэгу
щэбзиц теш1ыхъагъ.

Быракъыр зыфэдэр къа1о. (зыхэш1ык1ыгъи, ышъуи, жъогъо пч1агъэу тети, ахэмэ къагъэлъагъуи, 12 зык1эхъурэр къа1о, щэбзищмэ къарик1ырэр къа1о).

Текстхэр апашъхъэ илъых

Шапсыгъэхэр, абдзаххэр, убыххэр, бжъэдугъхэр, к1эмгуехэр, мэхъошъхэр, бэслъынэйхэр, 2 – къэрэчайхэр, къэбэртаихэр, натухайхэр, темиргойхэр (карты ш1ыгъэу къятэгъэлъэгъу).

Адыгэмэ мамыр гухэль щэхъу зэрямы1эр ащ къеущыхъаты.

Урысыем ибыракърэ Адыгэ Быракърэ зэк1ыгъоу къа1этых
Къэралыгъуапчъэхэм быракъит1ури зэк1ыгъоу. Адыгэ
Республикэм и Быракъ шэк1 уцышъом хэш1ык1ыгъ. Быракъым
см 180 – рэ ик1ыхъыгъ, см 90 – рэ ишъомбгъуагъ. Ащ дышъэ
жъогъо 12 ышъхъагъэк1э теш1ыхъагъ, ыгухэгу щэбзищ
теш1ыхъагъ.

**Гербыр – кытегушы1эх,
кыагыэлыагы.**

Гербыр итеплэкиэ хыурай. Ащ жыогыо кыопитфыр, шыур, жыогыо пшыкыутыур, адыгэ 1анэр тешыахыгыэх. Герб гузэгур огушыо – шхыонтыашыокыэ гыэлагыэ. Адыгэ Республикэм ибайцныгыэ кыагыэлыагы адыгэ 1анэм ылыакыомэ кыагошыыхыгыэ сурэтмэ. Гербым ычыэгыэкыэ хыарыфитыу тет: «РФ». Ащ кыегыэлыагы Адыгэ Республикэр Российскэ Федерацием (Урыс Федерацием) зэрэхахыэрэ. Гербыр зышыгыгэр художникэу Мэрэтыкыо Долэт. Апэрэ, ятыонэрэ, ящэнэрэ Президентым кытегушы1эх. Ясурэтхэри кыэтэгыэлыагы. Тиреспубликэ игупчэ хэт ыцы1э кыари1она (Мыекыуапэ).

Къалэу Мыекъуапэ загъэпсыгъэр
1857-рэ илъэсыр ары. Ар псыхъоу
Шъхьэгуащэ иджэбгъо нэпкъ к1элъырыс.

Къалэ пэпчъ урам ык1и площадь
шъхьалэхэр и1эх. Адыгэ Республик эм
игупчэу Мыекъуапэ иурам шъхьа1э
зэреджэхэрэр Краснооктябрьск. Мы урамы
щэбзащэм фэдэу занк1э. Ар къабзэ,
к1эрак1, дахэ. Урамым игъогу напцэхэм
чъыгыбэхэр атетых

ыц1эк1э щы'Гыр ары. Площадым ит
памятникыр зэхьыл1агъэр адыгэхэмрэ
урысхэмрэ азфагу илъ зэкъошныгъэр
бэш1агъэу къызэремыжъагъэр ары.
Л1ыхъужъит1ум а1ыгъ тхылъым тетхагъэр
«Навеки с Россией». Мыр зыш1ыгъэр
скульптор ц1эры1оу М. Г. Манизер.

Архитектурэм ыльэныкъок1э гэш1эгъоных республиканскэ музеир
зыч1эт унэмрэ ык1и мэщытымрэ. Мэщытыр аш1ы зэхъум
адыгагъэмрэ ык1и адыгэ хабзэмрэ яшапхъэхэр агъэфедагъэх.
Мэщытым исурэт зыгъэпсыгъэр зэльаш1эгъэ художникэу Бырсыр
Абдулахь. Мэщытыр быслъымэн ц1ыф лъэпкъэу дэсхэм
якультурнэ гупчэу хъугъэ.

Чыристан диныр зы1ыгъ ц1ыфхэм ячылыс лъэшэу дахэ, гэш1эгъоны.
Картымк1э къагъэлъагъо ык1и къытегущы1эх.
Сыд фэдэ къала тиреспубликэ и1эр? (Мыекъуапэ, Адыгэкъалэ).

Адыгэкъалэ зызэхашагъэр бэ шагъэп. Ар зыхъугъэр сен тябрэм и 27-рэм 1969-рэ илъэсыр ары. Къалэр къэлэ инэп. Ау къалэм гъогушхохэр щызэблэкых. Мыщ блэкы Урысыем итемыр къиклэу икыблэ клорэ гъогур: Краснодар - Адыгэкъал - Горячий Ключ, Туапсэ - Шъэч. Къохьаплэмклэ къиклэу къыкыплэмклэ клорэ шоссейнэ гъогушхомклэ Адыгэкъалэ укыкынышь къалэу Мыекъуапэ укъэкложынымклэ анахь клэкл. А гъогур апхырэкы населеннэ пунктхэу Адыгэкъалэ, Понэжыкъуае, Гъобэкъуае, Рязанскэм, Бжъэдыгъухьаблэ. Адыгэкъалэ Кубанскэ хым клэлъырыт.

Уахътэр макло, къалэр
нахь ины ыкӀи нахь дахэ
мэхъу. Къэлэдэсхэм якъалэ
якӀас. Къалэм унэ дэхабэ
дэт. Еджаплэхэр, Иофшлэплэ
зэфэшъхьафхэр, тучанхэр,
кӀэлэцӀыкӀу Ӏыгъыплэхэр
дэтых. Мы къалэм щыщых
цӀыф цӀэрылохэу, орэдыло
шлагъохэу Нэхэе Тэмар,
Зеклогъу зэшыхъухэу
Светэрэ Симэрэ, Лъэцэр
Римм, нэмыкӀхэр. Мыщ
щыщых зэльашлэрэ
спортсменхэу Лъэцэр
Хьазрэт, Тхьагъэпсэу
Сталик, ХьакӀэгъогъу
Казбек, нэмыкӀхэр.

КъытегущыӀэх.

Сыд фэдэ районхэмк1э тиреспубликэ зэрэзэтефыгъэр? Тхьапша япчъагъэк1э зэрэхъухэрэр? Хэт ац1э кыри1ошт? Теучъожь район, Тэхътэмыкъое, Джэджэ, Красногвордейскэ, Хьакурнэхъаблэ, Къощхъаблэ ык1и Мыекъопэ районхэр. Гупчэхэр картымк1э къагъэлыагъох.

Тихэку сыд фэдэ псыхъомэ зэпачыра? Къа1ох, картымк1э къагъэлыагъох, атхых: Шъхъэгуац, Псэкъупс, Къурджыпс, Мартыр, Афыпс, Пщыщэ, Фэдз. Сыд фэдэ псыхъоха тихэку игъунапкъэхэр: Пшызэрэ Лабырэ, картымк1э къагъэлыагъо, атхы.

Республикэм квадратнэ киллометрэ 7807 -рэ еубыты.

Адыгеем къушъхъэ анахь лъагэу и1эмэ ац1э къашъу1о: Ошъутенырэ, Фыщтырэ.

(къагъэлъагъо). Тиреспубликэ щыпсэурэ ц1ыф лъэпкъыхэр: адыгэхэр, урысхэр, украинцэхэр, беларусхэр, армянхэр, нэгъойхэр, узбекхэр, грузинхэр, грекхэр, азейбарджанцэхэр ащ нэмык1хэри щэпсэух.

Адыгэ быракъым жъогъо пш1ык1ут1у теш1ыхъагъ, ыпэк1э къызэрэт1уагъэу ащ къыгъэлъагъорэр къа1ожьы. Ар къыушыхъатэу фильмэу «Черкессия» зыфи1орэм щыщ пычыгъом тежъугъэплъ, ащ къыти1он адыгэхэр сыдигъок1и мамырныгъэм к1эхъопсхэу зэрэщы1агъэхэр. Фильмэр компьютерымк1э къегъэлъагъо. Фильмэм теплъы.

Джы а хъопсак1эу я1агъэр къызэрадэхъугъэм, Адыгэ Республикэ я1э зэрэхъугъэм рэгушхох. А мафэр ямэфэк1ышху. Адыгэмэ къэшъоныр, нысащэхэр як1эсагъэх, ащ къыхэк1ык1э яхэгъэгу ш1у альэгъуцтыгъэ. Къэшъо дахэу як1эсагъэр хэты къы1она? "Удж", "Зэфак1у", "Зыгъэлъат", "Лъэпэрис", "Удж хъурай", "Ислъамей".

Нахьыпэрэм инструментэу оредхэр
кыызэрагъа1оцтыгъэхэм
шык1эпщынэр зэращыщыр
къяс1уагъ, къязгъэльэгъугъ ык1и
сыкытегущы1агъ.

Непэ зэдгъэш1агъэр ык1и
тлъэгъугъэр унэмк1э гъэцэк1энэу
къэтэтхыжы. Зэфэхьысыжъ
къясэгъэш1ы пкъыгъоц1э унаехэр
зыфи1орэ таблицэр згъэфедээ.
Фильмэм кыгъэльэгъуагъ джэгур
зэряк1асэщтыгъэр.